

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΗΣ

A'.

«Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου, νύμφη
δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου».

“Ολοχρονίς σὲ καρτερῶ κι δλημερίς σὲ κρᾶζω,
—“Ἐλα μου ὦ ἀγγελόψυχη καὶ ὄνειρευτὴ παιδοῦλα
“Ἐλα μου, ὦ ἔλα! Μοναχὸς τὴ νύχτα ἀνατρομάζω
Καὶ δίχως σὲ εἶν’ ἡ ζωὴ νυχτιὰ δίχως ἀγούλα.

“Ἐλα μου!... Πόθους καὶ ὄνειρα κ’ ἐλπίδες γὰρ σερω-
[σίδα
Σουτέτοιμασα καὶ μὰ καρδιά —παῖζε μ’ αὐτὴ καὶ γέλα!
Ποῦ ὅλα τὰ δέχεται ἀπὸ ἐσέ, καὶ χάδια καὶ παιχνίδια,
“Ακόμη καὶ λαβωματιές—Μὰ ἔλα, ὦ Καλή μου, ὦ ἔλα!

B'.

«Κῆπος κεκλεισμένος, ἀδελφὴ μου
νύμφη κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ
ἐσφραγισμένη».

Τί κι ἂ γελοῦνε οἱ ἀγγὲς κι ἂν τραγουδοῦν τὰ βράδια;
Τί κι ἂν ἡ Πλάση ὀλόχαρα τὴν ἄνοιξη γιορτάζει;
Τί κι ἂ βελάζουνε τὰρνια στὰ πράσινα λειβάδια,
Κι ὁ σπῖνος ἂ γλυκολαλεῖ κ’ ἡ βιόλα ἂν εὐωδιάζει;

Τυφλός, κουφός κι ἀλάλητος βυθιοῦμαι στὸ σκοτάδι.
Δὲ βλέπω, δὲ λαλῶ, οὔτε ἀκῶ σὰ βρισκεσαι μακριὰ μου.
“ὦ, ἔλα ἐσὺ καὶ φάντισε τῆς ζήσης μου τὸν “Ἄδη,
Κι ἀπλωσε τὸν Παράδεισο στὴν κρῦα μοναξιά μου.

Γ'.

“Ἐκαρδίωσας ἡμᾶς, ἀδελφὴ μου
νύμφη, ἔκαρδίωσας ἡμᾶς ἐν ἐνὶ
ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου».

Μὲ μὰ ματιά σου—ὦ ἡ ματιά ποῦ τὴ ζωὴ χαρίζει! —
Μὲ μὰ ματιά σου γύρω μου λουλούδιασε ὄλ’ ἡ
[Πλάση,

Κ’ ἔνα περβόλι δλόδροσο μπροστὰ μου παρουσιάζει
Καὶ κεῖ ἡ ἔρημη μου ἡ ψυχὴ γέρονε νὰ ξεποστᾶσει.

παραδίνει ἄψυχη μὲ τὴ χρονολογία καὶ ἀνιστόρηση
τῶν ἔργων τους. Τὴ μεγαλύτερη γνωριμία μὲ τὴν
ἀρχαιότητα δὲν τὴν κάνουμε μὲ τὸ Θουκιδίδη ἀλλὰ
μὲ τὸν “Ὀμηρο. “Ἄν ὅμως δὲν εἶχε γεννηθῆ ποτὲ
“Ὀμηρος καὶ ἕνας “Ἀθηναῖος τοῦ καιροῦ τοῦ Εὐρι-
πίδου ἤθελε ξαναζωντανεύοντας τὴν παράδοση νὰ
πλάτῃ ἕνα ὅποιο ἔργο, θῆχαμε μιὰ “Ἰλιάδα; “Ἡ
ἀπάντησή μας δόθηκε χίλιες φορές καὶ τώρα ἀπ’
τὴν ἱστορία τῆς Τέχνης, ὥστε περιττὸ νὰ ἐπιμέ-
νομε. Ξανάρχομαι λοιπὸν στὸ Rubens καὶ γιὰ
προχειρότερα ἀντιγράφων τ’ ἀκόλουθα λόγια ἀπ’ τὴ
μελέτη τοῦ Michiels ποῦ ἔχω μπροστὰ μου.

«Quant aux hommes de Rubens, c’ est
un peuple heroïque, dont il faut louer
sans restriction la vigueur et la tournure.
Le grand maître de l’ecole cheveleres-
que devait ainsi peindre ses acteurs; au
sentiment religieux a succédé la vénéra-
tion pour la force matérielle et pour l’
energie morale. Les types dévots, les pi-
euses postures, le recueillement et la pri-
re serais mal venus. Place aux hommes
de guerre, aux lutteurs invincibles!»

Κι αὐτὸς εἶν’ ὁ δρόμος ποῦ ἀκολούθησε πάντα

Μὲ μὰ ματιά σου...Γίγαντα μὲ κάνει ἡ ματιά σου
Καὶ ἐνώνουμαι καὶ ἐνώνουμαι, φτάνω καὶ κροῶ
[τῆστρο ...

Μπροστὰ στὴν τόση δύναμη ποῦ δίνει μου ἡ θωριά σου
Πέφτουν οἱ σιδερόπορτες, γρημίζονται τὰ κάστρα.

Δ'.

“Ἐξεγέρθητι βορᾶ καὶ ἔρχου νύκτε,
διάνυσσον κηπὸν μου καὶ ρουσάτω-
σαν ἄρώματα».

Φύσα βοριά, φύσα νοτιά, φυσάτε ὅλα τὰ γέγρια,
Κι ὅση χαρὰ κλειῶ στὴν ἕνυχὴ πάρτε τὴ στὰ φτερά σας
Καὶ φέρετε τὴ δπου ἀπλώνονται τοῦ πόνου τὰ λημέρια
Νὰ βροῦν δροσιὰ οἱ ἀδρόσιωτοι, φῶς οἱ τυφλοὶ
[σιμά σας.

“Ὅταν ποινῶ θέλω καρὲς νὰ μὴν ποινῶ, τὸν πόνο
Μονάχος τονὲ γέδουμαι, κροφά, μὲ περηφάνεια·
Μὰ τὴ χαρὰ μου στὸ ντουναὶ ἀλόγιστα ξεπλώνω·
Σκορπιάω τῶνθια καὶ κρατῶ τὰρμαθερὰ στεφάνια.

Ε'.

“Ἐγὼ καθέδω καὶ ἡ καρδιά μου
ἀγροπνεῖ».

Τὰ μάτια κλειῶ μὰ δλάνοιχτα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου
Τὰ νιώθω· ὄπνος ποῦ γι’ αὐτὴ; Ποῦ ὄπνου γι’
[αὐτὴ κλιναρι;

Πάντα ἄγρυπνα παραφυλάει στὸ πλάι τῆς καλῆς μου
Σκλάβια τῆς, μὰ ποῦ ἡ σκλαβιά γι’ αὐτὴ εἶναι
[οὐράνια χάρη.

Καὶ βλέποντάς τὴν ἄγρυπνη λυποῦμαι τὴν καὶ λέω:
—“Ἄκου με, κακορίζικη, τόσες φορές σοῦ τόπα,
Πῶς λιώνεις κι ἀφανίζεσαι καὶ σβήνεις καὶ σὲ κλαίω!
Καὶ κείνη μοῦ ἀποκρίνεται χαρὰ γιομάτη: —“Σώπα!»

ΣΤ'.

“Ὅτι ἡ κεφαλὴ μου ἐπλήσθη δροσῶν
καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκᾶδων νυ-
κτός».

Μιά δροσερὴ βουνοπλαγιά, κάτου τὸ ποταμάκι

ἡ Μεγάλῃ Τέχνη. “Ὅχι ὑποδούλωσι στὴν κατὰ συν-
θήκη ζωὴ τὴ γεννημένη ἀπὸ τὴ δασκαλικὴ προγο-
νολατρεία, ἐθιμολατρεία ἢ ἐθνολατρεία, ἀδιάφορο ἂν
αὐτὴ ἀπέχει ἀπὸ τὸ σήμερα χιλιάδες χρόνια ἢ ἕκα
τοντάδες ἢ καὶ δεκάδες μονάχα, ἀλλὰ ἀγκάλιασμα
μὲ τοὺς πόθους ὄχι τῆς φυλῆς, ἀλλὰ τῆς ἐποχῆς.
Κι ἂν τὰ κορμιά τοῦ Rubens εἶναι τίτεια ποῦ εἶ-
ναι, αὐτὸ δὲν ἔγινε γιὰτὶ οἱ πόθοι ποῦ τὰ γέννη-
σαν φωλιάζανε μονάχα στὶς ψυχῆς τῶν Φλαμαντῶν,
ἀλλὰ γιὰτὶ μονάχα οἱ Φλαμαντοὶ εἶχαν τὸ εὐτύ-
χημα νὰ γεννηθοῦν ἕνα Rubens. Κι γι’ αὐτὸ λέω
πὼς μεγάλο ἔργο δὲν εἶν’ ἐκεῖνο ποῦ ἐθουσιάζει τὸ
σκολαστικὸ μελετητὴ τοῦ γραφείου, ποῦ διαβάζει
κρίνοντας καὶ ποῦ διαβάζοντας πολεμᾶει ναῦρη ὁμορ-
φίς κι ἀσκημιές παραβιάζοντας τὸ ἔργο ποῦ ἔχει
στὰ χέρια του μ’ ἄλλα ἄλλων ἐποχῶν, ἀλλὰ μεγά-
λο ἔργο εἶν’ ἐκεῖνο ποῦ ἐθουσιάζει τοὺς πολλούς,
ποῦ ἐπειδὴ τὶς περισσότερες φορές κάθε ἄλλο εἶναι
παρὰ αἰδικοί» πολὺ λίγο νοιάζονται γιὰ αἰσθητι-
κούς κανόνες» καὶ γιὰ κάθε ἀζητημένη ὁμορφιά» καὶ
ποῦ γιὰ νὰ συγκινηθοῦν ἕνα θέλουν μονάχα νάντι
κρῦσουν τοὺς πόθους τους. Κι ὁ τεχνίτης ποῦ ἀγ-
γιζε τοὺς πόθους τῶν συγχρόνων του θὰ πῆ πὼς ἔ-
κλεισε στὸ ἔργο του τὴν Ἐποχὴ του.

Τὸ γάργαρα καὶ στὰ δεντρά τὰσάπαστα τὰηδόνια,
Καὶ γῶ...Καὶ γῶ κρατῶντας σου τὸ δλόλευκο χεράκι
Ζοῦσα μὰ ἀγάπη ἀνείπωτη μὲ σέ, μὰ ἀγάπη αἰώνια.

Καὶ ἐξπνησο. Μὰ τῶνειρο δὲν ἐσβησε, οὔτε σβήγει,
Τὴ βλέπω τὴ βουνοπλαγιά, τὰκούω τὰηδονάκια,
Καὶ τὸ ποτάμι— ἡ ἀγάπη μας—δροσιὰ μᾶς περεχένει
Σὲ μὰ ζωὴ δίχως καημούς καὶ λύπες καὶ φαρμάκια.

Z'.

“Τὶς αὐτὴ ἡ ἐκκύπτουσα ὠσεὶ δροσῶς,
καλὴ ὡς οσελήνη, ἐκλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος,
θάμβος ἐν τεταγμένοις»;

Πῆρα δροσιὰ ἀπὸ τὴν ἀγγή, τοῦ φεγγαριοῦ μὰ ἀχτίδα,
Τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς, τοῦ δειλινοῦ τὰ χρώματα, μὰ πάλ
Νὰ ζουγραφῆσω μὰ ψυχὴ δὲν μπόρεσα, γιὰτ’ εἶδα
Πῶς πάντα κάτι μοῦλειπε, μὰ λάμψη ποῦ μεγάλη.

Κι ἀναζητῶντας ἔφτασα στοῦ ἀγγέλου τὴν ἀγνότη...
“ὦ νά, τὸ χρώμα! ὦ νά ἡ γραμμὴ ποῦ τὴν ψυχὴ
[σου δείχνει

Μὲ κάπια ἀγνότη ἀγγελικὴ σιολίζει σε ἡ νιότη
Καὶ κάπια ἀγνότη ἀγγελικὴ γύρω ἡ θωριά σου εἰρήνη.

H'.

“Τὶ ὠραιώθης καὶ τί ἠδύνθης, ἀγάπη,
ἐν τρυφαῖς σου»;

Σπάνιο λουλούδι, ξωτικὸ λουλούδι, μαγεμένο
Λουλούδι-νά, ἡ ἀγάπη μας καὶ ἡ γλυκισαπαντοχὴ μας,
Λουλούδι πρωτομέριστο καὶ πρωτομυρισμένο
Ποῦ ὅλη ἡ Πλάση εὐαδίασε κι ἀλάκαρη ἡ ζωὴ μας.

Κι ἂ μᾶς χωρίσουν πέλαγα καὶ τάφοι κι ἀγριοκαίρια
Μὴ φοβηθεῖς, τῆς Πίστης μας δὲ λύνονται τὰ μάγια
Κάτι τρανὸ ποῦ ἐπλάσαμε πάντα θὰ ζεῖ σ’ ἀστέρια
Μὲ τῆς “Αγάπης τὸν ἀνθὸ, τὴ θύμηση τὴν ἄγια.

Θ'.

“Θές με ὡς σφραγίδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου,
ὡς σφραγίδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου».

Τὸ χέρι πιάσε μου, ὦ Καλή, καὶ τράβα, μὴ φοβάσαι!
“Ἡ στράτα δσο ἀγκαθερὴ κι ἂν εἶναι, μὲ τραγοῦδια
Θὰν τὴ διαβοῦμε τρέχοντας, ὅτα μαζί μου θάσαι
Διαμάντια οἱ πέτρες θὰ γενοῦν καὶ οἱ ἀγκαθιές
[λουλούδια.

“Ὅλ’ αὐτὰ ἔχοντας στὸ νοῦ μου εἶπα παρκαπᾶ
νω πὼς αἰσθάνουμαι τὴν ποῖδ βαθεῖα ἐχτίμηση γιὰ
τὸ δραματικὸ ἔργο τοῦ Ταγκόπουλου. Γιὰτὶ ἀντίθε-
τα ἀπὸ κείνους ποῦ ἀνίδιοι κάθε φυσικοῦ νόμου
ποῦ κυβερνάει τὴ ζωὴ καὶ κάθε ἐξέλιξις ποῦ εἶναι
ἀναγκαστικὸ ἀποτέλεσμα τῶν τῆ ρωμαϊκῆ ψυχῆ
καὶ βλέπουν στὶς φουστανίλλες ἡ καὶ στὰ δημοτικὰ
τραγοῦδια κ’ ἐνάντια ἀπὸ κείνους ποῦ νομίζουν πὼς
ἡ Τέχνη θὰ μᾶς ἐρῆη πεττωμένη μὲ τὰ βιβλία ἀπὸ
δὲν ξέρω κ’ ἐγὼ ποῦ, κοίταξε τριγύρω του καὶ τοὺς
πόθους τῶν ἀνθρώπων ποῦ τὴν τριγυρίζουν προσπα-
θητε νὰ προσωποποιήση. “Ἄλλο δὲν ἀκούγεται σή-
μερα στὸ Ρωμαϊκὸ κι ἀπ’ τὸν ποῖδ φιλόπονο ἐν-
θροπο κηθῶς κι ἀπὸ τὸν τελευταῖο χροσμήρη ποῦ
λιάζεται ξεπλωμένος στὶς καρέκλες τοῦ δεινα ἡ τὰ-
δε καφενεῖου παρὰ ὅτι ἀτὸ ρωμαϊκὸ πάει κατὰ δια-
βόλου», ὅτι ἀμᾶ χρειάζονται ἀντρες μὲ χαραχτή-
ρα» ὅτι «ἡ συναλλαγὴ μᾶς χαντάκωσε, ὅτι ἐπρί-
πει ν’ ἀλλάζουμε καὶ νὰ διορθωθοῦμε ἂν θέλουμε νὰ
προσδέψουμε». Κι αὐτὸ ν’ ἀναγνωρίζη κανεὶς τί τοῦ
λείπει καὶ νὰ ὁμολογήη πὼς ἐπρεπε νὰ τῶχη καὶ νὰ
λέη πὼς πρέπει νὰ τὰποχτήση αὐτὸ δὲν εἶν’ ἐκεῖνο
ποῦ λέγε-ται ὁ πόθος ἐνὸς λαοῦ, τὰ ἰδωνικά μᾶς
κοινωνίας. Κι ὄλ’ αὐτὰ δὲ δειχνοῦν πὼς ἡ φυλὴ

